

LA DICTADURA FRANQUISTA

3. REPRESSIÓ, EXILI I
OPOSICIONS AL RÈGIM

Portald'Història

LA REPRESSIÓ INSTITUCIONALITZADA DEL RÈGIM FRANQUISTA

La **repressió** es va generalitzar i institucionalitzar ja durant la guerra i es va estendre al conjunt de la societat després com un tret definidor i permanent del règim.

l'instrument fou ...

L'EXÈRCIT

... i les bases legals ...

LEY DE RESPONSABILIDADES POLÍTICAS
(febrer de 1939)

LEY DE REPRESIÓN DE LA MASONERIA Y EL COMUNISMO
(març de 1940)

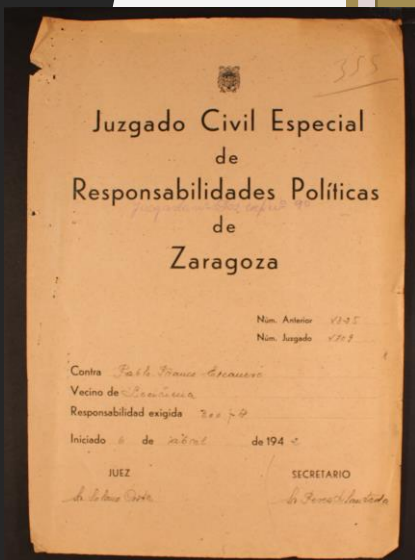
LEY DE SEGURIDAD DEL ESTADO
(març de 1941)

LEY DE REBELIÓN MILITAR
(març de 1943)

Bases per a la repressió de qui havia tingut algun paper en el règim republicà des de 1934.

Persecució legal de les ideologies que el franquisme considerava responsable de la "decadència" d'Espanya.

Reforma del Codi Penal comú, tipificació de nous delictes i especialment que anaven "contra la seguretat exterior i interior de l'Estat i contra el Govern...".

LA REPRESSIÓ INSTITUCIONALITZADA DEL RÈGIM FRANQUISTA II

LES VÍCTIMES DE LA REPRESSIÓ

↳ Unes **30.000** execucions a tot l'Estat i més de **300.000** detinguts a presons i camps de concentració entre 1939 i 1945.

↳ + uns **108.000** presoners de guerra.
+ uns **200.000** exiliats que van retornar i van passar per camps de treball fins obtenir l'aval d'adhesió al règim.

Procés de **depuració dels funcionaris i treballadors** de l'administració pública (des dels Ministeris als Ajuntaments i altres serveis de l'Estat i la Generalitat, com l'educació, la sanitat, etc.)

A Catalunya es van produir uns **40.000** condemnes i unes **4.000** execucions en aquest període.

El president de la Generalitat, Lluís Companys, fou capturat pels alemanys a França i lliurat a les autoritats franquistes. Fou afusellat al Castell de Montjuïc el 14 d'octubre de 1940.

L'EXILI REPUBLICÀ (1939 – 1945)

FINAL DE LA GUERRA
(gener – març de 1939)

Exili d'unes
450.000 persones

- França
- Nord d'Àfrica
- URSS
- Amèrica Llatina (Mèxic, Xile, Veneçuela ...)

Retorn de gairebé la meitat dels exiliats a Espanya en els anys posteriors.
(Campanya de retorn per part del règim franquista)

Especial impacte en el món intel·lectual i de la docència ...

Internament en camps de concentració al sud de França (ex. Argelers, amb fins a 65.000 internats)

Uns 50.000 catalans

Una altra destinació fou, després de la Guerra Mundial, la Unió Soviètica, on també hi havia molts nens refugiats de la Guerra Civil.

Altres van aconseguir emigrar al Regne Unit o a Amèrica, aollits pels governs de Mèxic i altres països llatinoamericans.

Molts exiliats van acabar participant activament a la Resistència francesa contra els nazis.

1940 – Ocupació alemanya de França. Uns 9.000 republicans espanyols van ser deportats als camps d'extermini nazis.

ARGELERS I ELS CAMPS D'EXILIATS

Memorial erigit a la població d'Argelers com a homenatge als gairebé 465.000 persones que hi van passar entre 1939 i 1941.

LES INSTITUCIONS REPUBLICANES A L'EXILI

Portald'Història

El Govern de la República Espanyola va mantenir-se a l'exili entre 1939 i 1977, quan es va dissoldre a rel de les primeres eleccions democràtiques a Espanya després del franquisme. Va tenir la seva seu a Ciutat de Mèxic de 1939 a 1946, i després es va traslladar a París.

Després de la dimissió d'Azaña el 28 de febrer de 1939, el president del Parlament, **DIEGO MARTÍNEZ BARRIO** va ocupar el càrrec interí de President de la República a l'exili fins 1945. Fou escollit President de la República a l'exili entre 1945 i 1962.

La "Sala del Cabildo" de l'antic Ajuntament de Ciutat de Mèxic, on es van reunir les Corts republicanes a l'exili

La mort de Lluís Companys el 1940 va portar a **Josep Irla** a la Presidència de la Generalitat de Catalunya a l'exili, entre 1940 i 1954.

LES OPOSICIONS A LA DICTADURA I

El règim va aconseguir la desarticulació dels partits i sindicats de l'etapa republicana.

Exili i empresonament dels líders dels partits i sindicats històrics.

Baix nivell d'activitat de les organitzacions per la por i la repressió policial.

Forta repressió contra el moviment obrer i sindical, i en general contra qualsevol tipus de mobilització ciutadana.

Dura repressió policial contra les primeres vagues obreres convocades els anys 1946 i 1947.

... amb una gran mobilització històrica ...

**LA VAGA DELS TRAMVIES a
Barcelona (març de 1951)**

LES OPOSICIONS A LA DICTADURA II (EL MAQUIS)

Portald'Història

Des del final de la guerra es va donar a Espanya un moviment de resistència armada, de tipus “guerriller”, conegut com el **MAQUIS**

El MAQUIS fou un fenomen actiu des de 1939 i fins a la dècada dels anys 50.

Present a diverses regions com la Serralada Cantàbrica, els Pirineus, Catalunya, Aragó, Andalusia ...

L'any 1944 va protagonitzar un intent d'invasió del país des de la Vall d'Aran, organitzada pel PCE i que acabà fracassant.

LES OPOSICIONS A LA DICTADURA II (EL MAQUIS)

Fotografia de “Quico Sabater”, un dels darrers “maquis” que va actuar a Catalunya. Va morir en un tiroteig amb la Guàrdia Civil a Sant Celoni el 1960.

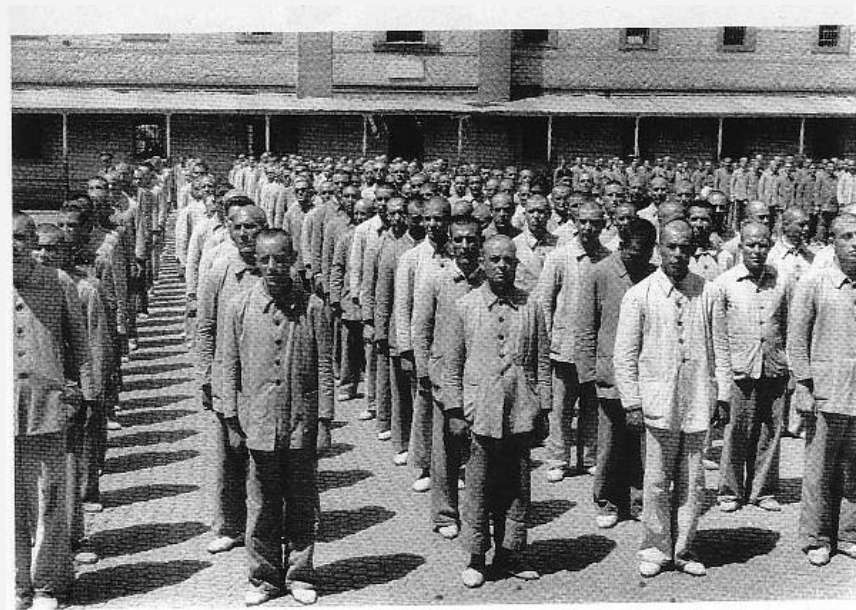
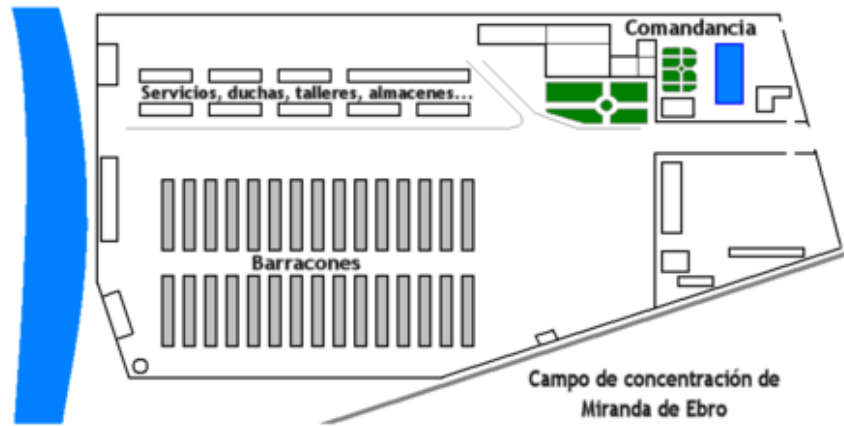

Portald'Història

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DEL MAQUIS A ESPANYA

ELS CAMPS DE CONCENTRACIÓ A L'ESPANYA FRANQUISTA

Presos políticos –con la cabeza rapada y el traje de presidio– en el patio del antiguo penal del Puerto de Santa Maria (Cádiz), en junio de 1948.

www.1936laserenalosmonegros.es

La Mina
La existencia inmediata, pero no dentro del recinto alabrado, de la mina de la Gamonita ha marcado la existencia del Campo desde sus días de funcionamiento. Aún está por determinar si en su interior están los restos de los prisioneros asesinados, como cuentan testimonios y personas mayores.

La cruz
Estaba situada presidiendo la "plaza" que se creó entre los dos bloques de barracones y de calles empedradas, donde formaban los prisioneros según lo ordenara el Jefe de Campo, bien para cantar el cara al sol y los reglamentarios "vivas a Franco" o para oír misa. Todavía se conservan los restos de su peana de cemento.

La bandera
Se encontraba enclavada fuera del recinto alabrado y a noventa metros de la cruz, en línea recta hacia la falda de la sierra, de la que aún se conserva un gran rosetón de cemento.

Reconstrucción del plano del Campo de Concentración de Castuera

Los barracones
Las calles de los barracones eran ocho con diez barracones cada una, haciendo un total de 80 barracones. Sin embargo aún se reconocen sobre el terreno varios asientos más de barracones lo que daría una cifra mayor. Las dimensiones de los barracones eran de 15, 50 m. de largo por 4,50 m. de ancho. El desnivel del terreno que en continua pendiente se orienta hacia el Este, conserva aún las terrazas donde se asentaban los barracones prefabricados de madera. Cada calle alcanzaba una longitud total de 177, 60 metros. En los barracones dormían hacinados y en condiciones infrahumanas un número elevado de detenidos.

Las letrinas
Estaban situadas hacia el oeste en dirección a la vía del tren. Tenían un único acceso y consistían en una zanja, paralela al recinto exterior, y unos hoyos efectuados en ésta cada cierta distancia.

La vigilancia
La vigilancia se llevaba a cabo con una serie de garitas alrededor del Campo que gritaban "¡Alerta el 6, alerta el 7.". En la falda de la sierra y entre el recinto alabrado de los barracones y las letrinas estaban situadas varias máquinas ametralladoras. Además existió una vigilancia perimetral que estaba alejada del Campo unos 300 metros.

© CEDER "La Serena" (www.laserena.org)

